

A törzsfára vonatkozó kéregszázalékok részletes értékelését — azok nagy gyakorlati jelentőségére való tekintettel — az eddig már vizsgált lombosfákra és fenyőkre is kiterjesztettük, melyek adatait — azok elkészülésének sorrendjében — fogjuk a gyakorlat rendelkezésére bocsátani.

IRODALOM

1. *Magyar János*: A nyárasok fatermése, szerkezete és korszerű nevelése. Erdészeti Kutatások 1954. 1. sz. 2. *Rätzl K.*: Untersuchungen über Inhalt und Form, sowie die Beziehung zwischen Krone und Zuwachs bei der Pappel. Freiburg im Br. 1955. 3. *Sopp László*: Hazai nyáraink fatömege. Erdészeti Kutatások 1957. 3—4. sz. 4. *Sopp László*: Hazai nyáraink fatömege és törzsalak vizsgálatának eddigi eredményei „Az Erdő” 1957. 11. sz. 5. *Sopp László*: A nemes nyárasok fatömege, Erdészeti Kutatások 1959. 1—2. sz. 6. *Sopp László*: A rezgőnyár (*Populus tremula* L.) fatömege és törzsalak vizsgálatának eredményei „Az Erdő” 1961. 7. sz. 7. *Trifunović D.*: Tabele drvnih masa duberkih drveta topolo. 1956. 8. *Vincent—Korsun—Zavadič*: Porostni a hmotove tabulky pro topoly. Lesnická Práce, Praha, 1950. 5—6. sz.

Д-р Шонн Л.: ПРОЦЕНТ КОРЫ ТОПОЛЕЙ.

Раньше только для акации белой имели таблицы запаса древесины, соответствующие отечественным условиям. На основе официального распоряжения от 1954 года, в настоящее время уже имеем 18 таблиц запаса древесины. Однако эти таблицы показывают только брутто древесины, измеренное в коре, и таким образом определение нетто древесины затруднилось при планировании. По этому автор приводит исследование для определения процента коры отдельных древесных пород, как фактора наиболее действующего нетто запаса древесины. В своей статье автор публикует ряд данных, необходимых для определения процента коры четырех отечественных и трех наиболее распространенных тополей.

Dr. Sopp L.: DER RINDENPROZENT DER PAPPELN.

In Ungarn war die Massentafel für die Robinie lange Zeit hindurch die einzige, die den heimischen Verhältnissen angemessen war. Auf Grund einer amtlichen Verfügung aus 1954. stehen aber heute schon 18 ungarische Massentafeln zur Verfügung. Diese beziehen sich jedoch auf die Bruttoholzmasse mit Rinde, und zwar auf die Gesamtholzmasse und auf die Derbholzmasse (über 5 cm). Bei der Planung bereitete daher die Bestimmung der Nettoholzmasse einige Schwierigkeiten. Verfasser hat daher zur Feststellung des Rindenprozents der einzelnen Baumarten Untersuchungen vorgenommen, da dieses die Nettoholzmasse am meisten beeinflusst. Die zur Bestimmung des Rindenprozentes der 4 einheimischen und der 3 bedeutendsten Wirtschaftspapeln nötigen Zahlenreihen werden mitgeteilt.

Magvizsgálatunk helyzete

FUISZ JÓZSEF

Ráckeven, az Erdészeti Tudományos Intézet központi kirendeltsége kezelésében működik az ország egyetlen Erdészeti Magvizsgáló Laboratóriuma. A Magvizsgáló Laboratórium az ERTI szervezetébe van ugyan beépítve, de hivatása lényegében az üzem szolgálata. Feladata egyfelől az üzem részéről jelentkező magvizsgáló igények kielégítése, az üzemi magtárolók minőségi ellenőrzése és egyéb kötelező vizsgálatok ellátása. Ezen vizsgálatok eredményein keresztül szerez tájékozódást az ország magtermelésének minőségéről, állapotáról, kezelésének megfelelő, vagy nem megfelelő voltáról stb. Erre a célra az intézmény annál tisztább képet és biztosabb véleményt tud alkotni, minél több vizsgálatra tudja ezeket alapítani. Azaz minél több vizsgálatot végezhet.

A vizsgálatok mennyiségét azonban nem befolyásolhatja. Hogy több lesz-e, vagy kevesebb a vizsgálati minták száma, az rajta kívülállók elhatározásain múlik. Bár az „Erdészeti Maggazdálkodási Utasítás” (OEF, Budapest, 1958.) szerint a vizsgálati kötelezettség minden magtételre nézve fennáll: ennek a rendelkezésnek maradéktalan végrehajtása nem történt meg. Így alakult ki — hallgatólagos tudomásulvétellel — az üzemi magvizsgálatok tetszőleges — fakultatív — jellege.

A Magvizsgáló Laboratórium az üzemi magvizsgálatok mellett az elméleti kutatásokkal kapcsolatos feladatokkal is foglalkozik. E kutatási feladatok részben magukkal a magvizsgálatokkal kapcsolatosak (módszertani kutatások), másfelől a maggazdálkodással kapcsolatos alap-, (magélettani), vagy fejlesztési (nagyüzemi) kutatások. A legutóbbi évtized kutatási témái mindezeket a célkitűzéseket is felölelték, bár végrehajtásukhoz nem mindig állott rendelkezésre a szükséges vizsgálati maganyag.

Mint az ország egyetlen ilyen intézményének, lényegében az a feladata, hogy az egész ország magtermése és maggazdálkodása minőségének ütőerén tartsa a kezét. Legyen állandóan tájékozott és tudjon tájékoztatni a maggazdálkodás területén. Mellőzhetetlen feltétel ehhez, hogy a termés-kilátásoktól

1. táblázat		
	10 évi	1963/64. évi
	minták darabszáma	
1. Budapesti Állami Erdőgazdaság	1374	Megszűnt
2. Nyírségi Állami Erdőgazdaság	834	29
3. Szombathelyi Állami Erdőgazdaság	616	30
4. Balatonfelvidéki Állami Erdőgazdaság	536	5
5. Gödöllői Állami Erdőgazdaság	457	164
6. Zemplénhegyeségi Állami Erdőgazdaság	451	32
7. Délsomogyi Állami Erdőgazdaság	300	11
8. Hajdúsági Állami Erdőgazdaság	293	12
9. Szolnoki Állami Erdőgazdaság	237	27
10. Mecseki Állami Erdőgazdaság	211	7
11. Magasbakonyi Állami Erdőgazdaság	211	0
12. Csongrádi Állami Erdőgazdaság	209	11
13. Kiskunsági Állami Erdőgazdaság	193	9
14. Dunaárterei Állami Erdőgazdaság	182	4
15. Keszthelyi Állami Erdőgazdaság	182	1
16. Keletbükki Állami Erdőgazdaság	166	17
17. Nyugatbükki Állami Erdőgazdaság	155	7
18. Vértesi Állami Erdőgazdaság	153	0
19. Tanulmányi Állami Erdőgazdaság	126	1
20. Békésmegyei Állami Erdőgazdaság	91	3
21. Északzalai Állami Erdőgazdaság	91	0
22. Délkiskunsági Állami Erdőgazdaság	90	Megszűnt
23. Cserhádi Állami Erdőgazdaság	78	0
24. Börzsönyi Állami Erdőgazdaság	77	0
25. Mezőföldi Állami Erdőgazdaság	76	0
26. Észak-somogyi Állami Erdőgazdaság	70	0
27. Mátrai Állami Erdőgazdaság	68	0
28. Tolnamegyei Állami Erdőgazdaság	53	2
29. Kiszalföldi Állami Erdőgazdaság	50	3
30. Észak-borsodi Állami Erdőgazdaság	48	Megszűnt
31. Középsomogyi Állami Erdőgazdaság	44	Megszűnt
32. Pílisi Állami Erdőgazdaság	38	12
33. Délzalai Állami Erdőgazdaság	28	2
34. Sárvári Állami Erdőgazdaság	23	Megszűnt
35. Délmátrai Állami Erdőgazdaság	9	Megszűnt
Összesen	7820	389

Megjegyzés: a Budapesti, Szombathelyi és a Gödöllői Állami Erdőgazdaság eredményeiben a magtároló ellenőrzésével kapcsolatos vizsgálatok eredményei is szerepelnek.

kezdve a begyűjtött és tárolt mag minőségével — legalább a főfajokkal kapcsolatban — minél nagyobb mennyiségű (nagyobb mintaszámú) vizsgálati anyag alapján tisztában legyen. Csak akkor tud az üzemi magvizsgálat operatív célokra szaktanácsot nyújtani, főhatósága felé igazgatási célokra szakvéleményt mondani, ha az erdőgazdaságok minél nagyobb tömegű magvizsgálati anyaggal erre megadják az alapot és lehetőséget. Hogy a vizsgálati anyag hiánya ne legyen gátlója az intézmény munkájának.

Eddig ez nem így volt. Az ERTI szervezetébe épült üzemi vizsgálatot az erdőgazdaságok nagy hányada nem érezte, sőt ma sem vallja magáénak.

A Magvizsgáló Kísérleti Állomás évi működési jelentéseinek az elmúlt 10 évre vonatkozó adatanyagából megállapítható, hogy a vizsgálatok száma nem kielégítő. Az 1954/55-ös maggazdálkodási évtől az 1963/64. maggazdálkodási évig terjedő 10 év alatt erdőgazdaságaink az 1. számú táblázatban feltüntetett számú vizsgálati mintát küldték be. Ennek az $\frac{1}{10}$ -e az 1 évre eső hányad. A második oszlopban feltüntetett számok az utolsó maggazdálkodási évben beküldött magminták darabszámát mutatják.

Ezekből az adatokból megállapítható, hogy a magvizsgálatot mellőző erdőgazdaságok kevés eltéréssel alig változnak.

Eveken keresztül ugyanazok az erdőgazdaságok vannak az élen és mások állandóan a sor végén tartanak. Nem lehet kielégítő országos viszonylatban erdészetenként átlag 3—4 db vagy még ennél is kevesebb minta. Egyes erdőgazdaságoknál pedig a teljes kiesés. Ez azt jelenti, hogy az elvetésre kerülő magtétélek egyharmada került vizsgálat alá. A Magvizsgáló Kísérleti Állomás vezetőinek korábbi évi beszámolóiban is állandó a panasz hangja a vizsgálati minták alacsony mennyisége miatt. Az előző felsorolás

1—6 sorszám alatti tétéleit évi 40—100 db mintacsoportba

7—12 sorszám alatti tétéleit évi 20—30 db mintacsoportba

13—19 sorszám alatti tétéleit évi 10—20 db mintacsoportba

19—35 sorszám alatti tétéleit évi 0—10 db mintacsoportba

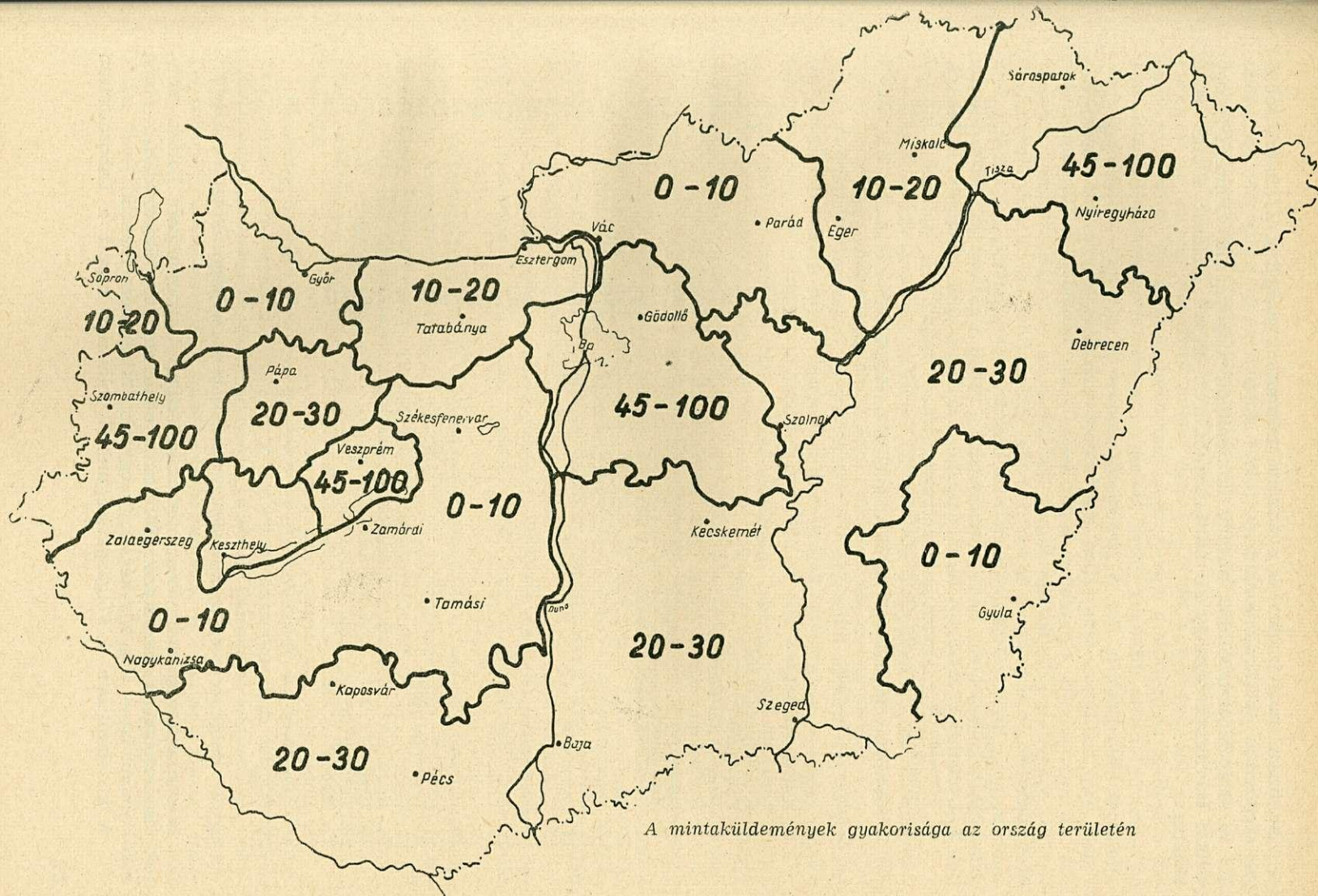
foglalva, a mintaküldemények gyakorisága az ország területén az 1. sz. ábrán feltüntetettek szerint helyezkedik el. Az ábra világosan mutatja, hogy a vizsgálatok mellőzésével egész tájak esnek ki a magvizsgáló ellenőrzés alól.

Az 1963/64. maggazdálkodási év eredményeit vizsgálva még szomorúbb képet kapunk. Az üzemi vizsgálatok még tovább csökkent mennyiségére nézve pedig nem megnyugtató az a magyarázat, hogy az erdőgazdaságok áttértek a házi magvizsgálatokra. Még ha így volna is, az erdőgazdaságok megfelelő vizsgálati módszer hiányában kétes értékű vizsgálatokat végezhetnek és ennek közvetlen, valamint kedvezőtlen gazdasági kihatásai is lehetnek. Az ország összes magmintáinak 72%-át a magtároló és a 20 db-on felüli mintát küldött öt erdőgazdaság mintamennyisége teszi ki. Nyolc erdőgazdaság pedig egyetlen mintát sem küldött.

2. táblázat

1954/55 maggazd. évben	569 db
1955/56 maggazd. évben	1036 db
1956/57 maggazd. évben	848 db
1957/58 maggazd. évben	815 db
1958/59 maggazd. évben	863 db
1959/60 maggazd. évben	813 db
1960/61 maggazd. évben	722 db
1961/62 maggazd. évben	1325 db
1962/63 maggazd. évben	440 db
1963/64 maggazd. évben	389 db

Összesen 7820 db

A mintaküldemények gyakorisága az ország területén

Az üzemi magvizsgálatok évenkénti mintamennyiségét a 2. számú táblázat szemlélteti (a 72. oldalon).

A 10 év alatt beküldött minták fafajonkénti megoszlását, valamint az egy évben beérkezett legnagyobb mintaszámot a 3. számú táblázat adatai szemléltetik.

3. táblázat

10 év alatt összesen beküldött minta	1 évben legnagyobb darabszám
--	------------------------------------

a) *Fenyőfélék*

1. Erdeifenyő	1010	190
2. Feketeenyő	671	132
3. Lucfenyő	384	159
4. Vörösfenyő	135	37
5. Simafenyő	67	15

A többi fenyőfajokból 50 db-nál kisebb mennyiségű minta érkezett.

b) *Lombfák és cserjék*

1. Akác	538	99
2. Kocsányos tölgy	283	82
3. Kislevelű hárs	243	49
4. Kocsánytalan tölgy	229	113
5. Ezüsthárs	213	29
6. Nagylevelű hárs	204	29
7. Korai juhar	198	31
8. Hegyi juhar	195	36
9. Magaskőrös	173	28
10. Madárcseresznye	161	39
11. Olajfűz	161	25
12. Mezei juhar	160	30
13. Celtisz	149	32
14. Gyertyán	124	22
15. Vadkörte	105	18
16. Sajmeggy	103	20
17. Csértölgy	102	22
18. Vadalma	96	31
19. Galagonya	91	26
20. Platán	87	22
21. Gledicsia	83	13
22. Amerikai tölgy	79	18
23. Éger	72	15
24. Fagyal	71	23
25. Eper	61	13
26. Tatarjuhar	58	10
27. Meggy	55	12
28. Rózsa	54	9
29. Amorfa	54	16
30. Kőkény	53	17
31. Nyír	51	11

Egyéb lombfa és cserjefajokból 50 db-nál kisebb mennyiségű minta érkezett.

A minta kevés mennyisége nemcsak területi viszonylatban, hanem fajok tekintetében is jelentkezik. Fafajokon belül nem egy évjáratban, — még a főfajokból is — alig egy-két, vagy egyetlen minta sem érkezik.

A közelmúltban a Főigazgatóságunktól felhívást kapott a Laboratórium

a szlavontölgyre vonatkozó vizsgálati adatok közlésére. A legszorosabb kutatással sem sikerült a 15 évi adatok között egyetlen szlavontölgy mintának sem a nyomára akadni. Kocsánytalantölgyből például sem az elmúlt, sem az azt megelőző évben nem érkezett vizsgálati minta. *Kocsányostölgyből az elmúlt évben 8 db, az azt megelőző évben összesen 5 db minta érkezett az ország egész területéről.* Ez a mintamennyiség még gyenge makktermés mellett is kevés. A szűkebb termés minőségi vizsgálata pedig legalább olyan fontos — ha nem fontosabb — mint a bő termés vizsgálata. A táji erdőművelési technológiát követő táji csemetetermelési technológia pedig *nem engedheti meg magának az elmúlt idők „vakon vetés”-ének luxus módszerét. Elérkeztünk az időponthoz, amikor eddigi — az előzőekben vázolt adatokban kifejezésre jutó — maggazdálkodási szemléletet revízió alá kell venni és mind a magtermelésünknek, mind a magvetéseinknek elengedhetetlen előfeltételévé kell tenni a magvizsgálatokat. Tartozékává pedig a biztoskezü, üzemi magkezelést és tárolást. Az eddigi fakultatív magvizsgálati rendszert minél rövidebb időn belül fel kell váltani a kötelező — obligát — magvizsgálati rendszerrel.*

Szerte az egész ország területén egészen kis tételekben jelentkező magvizsgálati igények reális kielégítési lehetőségét azonban egyetlen országos intézmény nem tudja biztosítani. Ezt a feladatot csak az üzemekre való lebontással lehet megoldani. Szervezeti megoldásként a lehetőséget az erdőgazdaságokban már korábban életre hívott laboratóriumok adják, amelyek a talajtani felszerelés kis kiegészítésével magvizsgálati célokra is alkalmassá tehetők.

Sok esetben azonban még az erdőgazdasági laboratórium is távol esik a magtermelés, vagy felhasználás helyétől és felmerül a szüksége annak, hogy a vizsgálatot még közelebb vigyük a magtermelés, kezelés, felhasználás területéhez. Csak így várható el és követelhető meg, hogy minden magtétel termelése, kezelése során, vagy vetése előtt minőségi vizsgálaton menjen keresztül.

Ahhoz, hogy általánossá tegyük az üzemi és házi magvizsgálatokat, valamint eredményeiket egyértékűekké, feltétlenül biztosítani kell a vizsgálatokban az egyöntetű eljárást. Vizsgálati módszerül tehát olyan eljárást kellett keresni és megállapítani, amely egyszerűbb körülmények között — házilag is — végrehajtható és gyakorlatias módszer.

Ez a módszermegállapítás megtörtént. Elméleti alapjait „A használati érték új értelmezése” cím alatt lapunk 1964. évi 7. számában ismertettük. (Fuisz, 1964.)

A felfektetett vizsgálati technológiát azonban a magvizsgálati operatív szolgálat keretében, eredményei alapján, felül is kell vizsgálni. E célból a hagyományos laboratóriumi vizsgálatokkal párhuzamosan 1964. március 1-től megkezdtük az új módszer ellenőrző vizsgálatait mindazon mintákra nézve, amelyekből elegendő vizsgálati anyag állt rendelkezésre. A vizsgálatok első félévi eredményei biztatóak. Részletes eredmények jövő évben kerülnek publikálásra.

A vizsgálatokat az összes fafajokra meghatározandó eredmények érdekében tovább kell folytatni. *Legalább 2 évi vizsgálati anyag lesz még szükséges ahhoz, hogy az összes fa és cserjefajokra, azoknak különböző állapotában (szkarifikált, stratifikált stb.) a vizsgálati technológia ellenőrzése befejezhető legyen. Tehát ismét csak a minták, a minták és harmadszor is a minták tömege szükséges ahhoz, hogy a magvizsgálat ezen feladatának is meg tudjon felelni. Ezt pedig csak a Főigazgatóság megfelelő rendelkezése és az erdőgazdaságok illetékes vezetői megfelelő szemléletű támogatásával tudja a magvizsgálat biztosítani.*

Osszefoglalva az elmondottakat, mindezekkel azt akarjuk szemléltetni, hogy az üzemi magvizsgálat szervezését szolgáltató intézménynek tekintjük. Munkánk vezető szempontja, hogy mi vagyunk az erdőgazdaságokért és nem megfordítva. Ezért minden az üzemmel kapcsolatos munkánkban az üzem követelményeihez kívánunk igazodni.

Ennek az irányvonalnak a realizálása első lépéseként indítottuk el a vizsgálati technológiák felülvizsgálatát is, amelyek kiegészítésre vagy megváltoztatásra szorulnak. Természetesen nem érintve a magvizsgálatok törvényszerű előírásait. A cél az, — amely törekvés egyébként világjelenség — hogy minél rövidebb idő alatt olyan vizsgálati eredmények legyenek szolgáltatathatók, amelyek pontosságukban a vizsgálati szabványoknak, célszerűségükben pedig az üzem követelményeinek egyaránt megfeleljenek.

A magvizsgálat azonban csak akkor tudja hivatását betölteni és feladatát teljesíteni, ha azok, akikért van — az erdőgazdaságok — e munkájában a legmesszebbmenő támogatásban részesítik.

A saját érdekükben.

Д-р Фуйс Й.: ПОЛОЖЕНИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ СЕМЯН.

Результаты десятилетних исследований семян утверждают, что часть лесхозов не производит исследование семян надлежащим способом. Количество семян, посылаемое на контрольную семенную станцию, меньше нормы. Однако хозяйственное использование семян не должно избегать исследований их. Поэтому Научно-Исследовательский Институт Лесного Хозяйства ввел новый быстрый метод исследования семян, которой можно производить и в лесхозах. Для разработки соответствующего метода параллельно следует производить и производственные исследования. А для этого необходимо как можно большее количество образцов семян, это можно обеспечить только при введении обязательной системы исследования семян.

Fuisz, J.: DIE SAATGUTWIRTSCHAFT UNGARNS.

Die 10 jährigen Ergebnisse der Saatgutprüfung erweisen, dass ein Teil der Staatlichen Forstwirtschaftsbetriebe die betrieblichen Saatgutprüfungen nicht genügend in Anspruch nehmen. Es werden zu wenige Muster zur Prüfung eingesendet. Die wirtschaftliche Verwendung des Saatguts ist jedoch ohne Qualitätsprüfungen nicht möglich. Das Institut für Forstwissenschaften leitet daher eine neue, schnelle Prüfmethode ein, die auch in den Betrieben anwendbar ist. Zur richtigen Entwicklung der Methode müssen aber gleichlaufend betriebliche Untersuchungen vorgenommen werden. Dazu ist eine grössere Menge von Mustern nötig, was nur durch die Einleitung eines verbindlichen Saatgutprüfsystems gesichert werden kann.

Különleges őzetető

SCHNEIDER JENŐ

A bajai erdőgazdaság igazgatója beszámolt a *Magyar Vadászban* arról, hogy az elmúlt télen területükön sok őz esett áldozatul a mostoha időjárásnak, amihez hozzájárult az is, hogy a szarvasok az őzeket elűzték az etetőkről. Ez a közlés felelevenítette emlékezetemben 1939/40 telét, amikor a Vértesben 90 cm volt az átlagos hómagasság és a hónapokig tartó fagyos, kérges hóban csülkös vadjaink járni csak a hókézett vagy kilapátolt utakon tudtak.

Az etetőket valósággal megszállták a szarvasok. Amíg a hó nem vált kérgessé, többször láttam, amikor az etetőkről elűzött őzek — hasig hóban állva — vágyakozva nézték az etetőkön lakmározó, vagy a lehullott szálastakarmányon szárazon fekvő szarvasokat. Az őzek elhullása igen nagyarányú volt. Az állatorvosi vizsgálat az elhullott őzeknél az erős kondícióleromlason kívül a legtöbb esetben felfázásból eredő hólyag- és hashártyagyulladás állapotát állapított meg.

A következő télen már bekerített, a szarvasok által megközelíthetetlen etetők várták őzeinket. Ezekben messze kiugró eresztű alacsony etetőrácsokat építettünk és